

ΜΙΝΩΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου 2012, 18.30
Αρχαιολογική Εταιρεία, Πανεπιστημίου 22

Ειρήνη Γαβριλάκη (ΚΕ' ΕΡΚΑ)

Η χρήση των σπηλαίων της Δυτικής Κρήτης κατά τη Μινωική περίοδο, με αφορμή το σπήλαιο Μελιδονίου.

Τα σπήλαια ανέκαθεν υπήρξαν προστατευμένοι τόποι κατοίκησης και εργασίας, καταφύγια, τόποι περισυλλογής μυστικοί, και τόποι μύησης. Επελέγησαν ως κατεξοχήν μεταφορά του σκιερού Άδη και, εκ τούτου, θεατρικές σκηνές *καταβάσεων* υποσχόμενων αναγέννηση. Πέτρινα, όμορφα και εσωτερικά, ήταν κατάλληλα να φιλοξενήσουν τη θεότητα στο πέρασμα των αιώνων. Αυτά τα πανέμορφα και υπαινικτικά έργα της φύσης και τη σύνδεσή τους με την καθημερινή ζωή των ανθρώπων στη Δυτική Κρήτη κατά τη Μινωική περίοδο, θα παρουσιαστούν στο πλαίσιο της ανακοίνωσης, σε σχέση με τα δεδομένα της σωστικής ανασκαφής στο σπήλαιο Μελιδονίου.

Το σπήλαιο Μελιδονίου, τόπος αναφοράς στην νεότερη ιστορία της Νήσου εξαιτίας του μαρτυρικού θανάτου 370 αμάχων στο εσωτερικό του, το 1824, χρησιμοποιήθηκε ως τόπος ημιμόνιμης κατοίκησης κατά την Τελική Νεολιθική / ΠΜ Ι, προφανώς στο πλαίσιο των αναγκών μιας αγροτικής κοινωνίας.

Κατά τη διάρκεια της Εποχής του Χαλκού, ωστόσο, χρησιμοποιήθηκε κυρίως ως τόπος λατρείας, για την οποία επελέγη συγκεκριμένος, ο βόρειος μυχός, εξαιτίας της παρουσίας σε αυτόν κεντρικού σταλαγμίτη και υδατοσυλλογής. Η λατρεία ήταν εντατικότερη κατά την νεοανακτορική περίοδο, όπως μαρτυρεί η πληθώρα της κεραμικής και οι επεμβάσεις / ξηρολιθικές κατασκευές στον μυχό, χωρίς, ωστόσο, να διακοπεί ποτέ. Αντίθετα επιβεβαιώνεται η ομαλή συνέχισή της κατά τους Ιστορικούς Χρόνους, κατά τους οποίους επίσης παρουσιάζει φάσεις εντατικοποίησης. Κατά τα τέλη των ελληνιστικών χρόνων και μέχρι την ύστερη αρχαιότητα, επιγραφικές μαρτυρίες βεβαιώνουν τη λατρεία Ερμής, ο οποίος φαίνεται επικράτησε της γυναικείας θεότητας -πιθανότατα Αφροδίτης- που λατρευόταν κατά τη διάρκεια των Ιστορικών Χρόνων, όπως αποδεικνύουν τα ειδώλια.

Στην παρούσα ανακοίνωση 1. θα συζητηθεί η τοπογραφία της περιοχής, προκειμένου να ενταχθεί το σπήλαιο στο πλέγμα των αρχαιολογικών χώρων της ευρύτερης περιοχής Μυλοποτάμου και 2. θα αναφερθούν τα σπήλαια της Δυτικής Κρήτης, τα οποία είχαν χρήσεις ανάλογες εκείνων που αποκωδικοποιήθηκαν από την ανασκαφική έρευνα του σπηλαίου Μελιδονίου.

MINOAN SEMINAR

Friday 7 December 2012, 18.30

Archaeological Society, Panepistimiou 22, Athens

Irene Gavrilaki (25th EPCA)

The use of caves in west Crete during the Minoan period, on the basis of the cave of Melidoni

Caves were always protected places for habitation, sheltering, work, as well as locations for meditation and initiation. They were selected as a metaphor for Hades and were, therefore, theatrical stages for *descent* with the promise of resurrection. As beautiful interior rock formations, they were suitable to accommodate divinity over the centuries. This presentation deals with these evocative natural formations of astonishing beauty and their connection to the everyday life of people in west Crete during the Minoan period, based on the evidence from the rescue excavation of the Melidoni cave.

The cave of Melidoni is a landmark for the recent history of Crete because of the martyrdom of 370 civilians in 1824. It was used as place of semi-permanent habitation in the Final Neolithic/Early Minoan I period, apparently meeting the needs of a local agricultural community.

During the Bronze Age, however, it was used as a cult place, particularly the north sector, due to the existence of a central stalagmite and the presence of water. Ritual activity becomes more intense during the Neopalatial period, as is attested by the large quantities of pottery and the modification of space by the construction of rubble walls in the north sector. Cult never ceased, but continued in the historical times, during which there are also several phases of intensification. Epigraphic evidence from the end of the Hellenistic period until late antiquity confirm the worship of Hermes who replaced the female deity – probably Aphrodite – who was worshipped during historic times, as the figurines suggest.

The presentation will also include: 1) a discussion of the topography of the area, in order to place the cave in the network of archaeological sites of the wider Mylapotamos region, and 2) a discussion of the caves of west Crete, which had uses similar to those recorded during the excavation of the Melidoni cave.